

Załącznik
do uchwały Nr/2024
Rady Gminy w Chełmży
z dnia

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE CHEŁMŻA
NA LATA 2024 – 2026**

WPROWADZENIE

Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2024 – 2026 w gminie Chełmża stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jego podstawowym założeniem jest utworzenie spójnego systemu wsparcia wobec dzieci jak i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają wsparcia, stałego monitorowania ze strony różnych instytucji. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny będą efektywniejsze przy współudziale wielu służb pomocowych, ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Aby praca z rodziną była efektywniejsza, powinna być ona prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompleksową i obiektywną. Natomiast współpraca służb pomocowych powinna zawsze się kierować najważniejszą zasadą **dobra dziecka**.

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, jak również naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka. W rodzinie są realizowane określone zasady, które pozwalają budować prawidłowe relacje nie tylko pomiędzy jej członkami ale i również i na zewnątrz. Rodzina funkcjonująca prawidłowo daje jej członkom poczucie wspólnoty, bezpieczeństwa, wzmacnia rozwój osobisty, a jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości. Rodzina ma kluczowe znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka. Dlatego tak ważne jest by funkcjonowała ona prawidłowo i wypełniała swoje funkcje jak najlepiej.

Nie można jednak ominąć faktu, iż wiele współczesnych rodzin ma trudności w odnalezieniu się w zmieniającej rzeczywistości. Coraz częściej te trudności kumulują się w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które rzutują na prawidłowy rozwój dziecka. Zapewne na to mają wpływ dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze, które to przyniosły ze sobą wiele skutków pozytywnych, ale niestety wiele również i negatywnych, które coraz częściej przyczyniają się do **rozpadu tradycyjnej rodziny**. Rozpad rodziny, niewydolność rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, choroba alkoholowa jedno z rodziców lub obojga, przemoc w rodzinie, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów, wypadki losowe, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin tradycyjnych. Jak się

zauważa i coraz bardziej podkreśla, różnorakie formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej powinny być ciągle udoskonalane. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej podstawowej roli, należy ją najpierw przede wszystkim wspierać, wspomagać by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie wobec rodziny powinno mieć najpierw charakter profilaktyczny, a główną zasadą powinna być zasada – **p o m o c n i c z o ś c i**. Dlatego, aby działania przyniosły najlepszy efekt powinny one odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem.

Realizowane w ramach programu zadania będą skupiać się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, jako podstawowej komórce społecznej, w szczególności w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

Rok 2020 nieoczekiwanie przyniósł nowe wyzwania, przed którym stanęła rodzina. Ogłoszona pandemia COVID-19 wpłynęła znacząco na funkcjonowanie placówek jak i organizację służb pomocowych. Kontakt z klientem pomimo narzuconych odgórnie ograniczeń podyktowanych bezpieczeństwem, wymagał ogromnej determinacji ze strony wszystkich pracowników służb społecznych. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej mogłoby zainicjować wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone byłyby dzieci. Priorytetem wsparcia rodziny zawsze było i jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Zatem opracowany program będzie miał charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

I. UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

Ustawa nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zakłada w szczególności wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną na rzecz pozostawienia dziecka w naturalnej rodzinie lub jego powrotu do naturalnej rodziny. Przynosząca rezultaty pomoc dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, jak i skuteczna ochrona dzieci może być osiągnięta poprzez współpracę przedstawicieli instytucji takich jak (ośrodek pomocy społecznej, sąd rodzinny, policja, szkoły), które to najszybciej mają kontakt z dzieckiem i jego rodziną. Działania pomocowe na poziomie gminnym polegają na udzielaniu pomocy w radzeniu sobie z trudnościami tak, aby w efekcie nie doszło do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, a jeżeli dojdzie już do takiej sytuacji, to stworzenie takich warunków w funkcjonowaniu rodziców dziecka, aby możliwy był powrót dziecka do naturalnej rodziny.

Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Chełmża na lata 2024-2026. Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznym obniżeniem standardu życia, ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego.

Przyjęcie w ramach programu zadania są spójne zarówno z Konstytucją RP, a także poniższymi ustawami i rozporządzeniami.

II. PODSTAWA PRAWNA

Obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wynikających z zapisów art.176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym gminy.

Opracowanie programu oraz jego wdrażanie będzie realizowane w oparciu o następujące przepisy prawne:

- 1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78., poz. 483 z późn. zm.),
- 2) Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.),
- 3) Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.),

- 4) Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 424),
- 5) Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 571 z późn. zm.),
- 6) Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U z 2023 r., poz. 2151),
- 7) Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939);
- 8) Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809),
- 9) Ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r., poz. 338 z późn. zm.),
- 10) Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1923);
- 11) Ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1923);
- 12) Ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r., poz. 1993).

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W CHEŁMŻY

Ustawa o pomocy społecznej kładzie szczególny nacisk na pracę socjalną, która jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Podstawowym zadaniem pracownika socjalnego jest szczegółowe rozeznanie sytuacji rodziny oraz stworzenie wielopłaszczyznowej diagnozy, na podstawie, której konstruowany jest plan pracy z rodziną.

Praca socjalna to zespół metodycznych czynności podejmowanych w określonym celu, która świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również w celu zapobiegania pogarszaniu się ich sytuacji.

Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ratowniczą - jest mechanizmem ratującym rodziny i jednostki w sytuacjach kryzysowych,
- wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,

- partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Liczba ludności gminy Chełmża w roku 2023 (stan na dzień 31.12.2023 r.) wynosiła 9.429 osób. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmży w 2023 r. (stan na dzień 31.12.2023 r.) wynosiła 253 osób, w tym: 142 kobiet, 111 mężczyzn oraz osób długotrwale bezrobotnych 96.

Tabela nr 1. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2021 – 2023

Rok	Liczba rodzin ogółem	Rodziny z dziećmi ogółem	Rodziny z 1 dzieckiem	Rodziny z 2 dzieci	Rodziny z 3 dzieci	Rodziny z 4 dzieci	Rodziny z 5 dzieci
2021	173	81	15	31	26	6	3
2022	173	84	20	30	26	4	5
2023	166	79	20	27	21	6	5

Źródło: dane własne GOPS – dane ze sprawozdania MPiPS za rok 2021, MPiPS za rok 2022, MPiPS za rok 2023

Z danych wynika, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej maleje. Podobnie rzecz ma się z ilością rodzin posiadających dzieci, a korzystających z pomocy społecznej. Taki stan rzeczy jest następstwem tego, iż wiele rodzin usamodzielniało się i wyszło z systemu pomocy społecznej z uwagi na otrzymywane od 2016 r. świadczenie finansowane w ramach programu rządowego wcześniej „500 plus” obecnie „800 plus”, które to zasila budżet domowy rodzin.

Jednak istnieją różne powody korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej. Mogą to być niskie dochody, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także szereg innych problemów, z którymi spotykają się mieszkańcy naszej gminy. Dlatego niezbędna jest długofalowa praca socjalna i wspieranie rodziny na rzecz poprawy kompetencji rodzicielskich i życiowych klientów. Konieczne jest również sygnalizowanie różnych instytucji o niepokojących sytuacjach celem zapobieżenia umieszczenia dzieci w pieczy.

Z uwagi na typowo wiejski charakter gminy i brak zakładów pracy wiele osób do pracy dojeżdża poza jej terenem. Z uwagi na słabo skomunikowaną gminę, dużym problemem jest dostęp do wszelkiego rodzaju poradni i placówek specjalistycznych. Sytuacja taka nie ułatwia rozwiązywania problemów naszych rodzin.

Tabela nr 2. Najczęstsze powody przyznawania osób ubiegających się o wsparcie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2021 – 2023

L.p.	Powody udzielania pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
		Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
1.	Ubóstwo	93	91	78	245	241	194
2.	Bezrobocie	60	65	67	184	200	224
3.	Niepelnosprawność	61	54	47	138	127	99
4.	Długotrwała lub ciężka choroba	79	72	69	184	160	160
5.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	33	40	43	136	161	166
6.	Alkoholizm	8	11	9	16	22	22
7.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	41	39	29	209	198	161
8.	Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	4	3	3	5	3	7
9.	Przemoc	9	2	1	21	13	8
10	Bezdomność	1	3	1	1	3	1

Źródło: Dane własne GOPS – dane ze sprawozdania MPiPS za rok 2021, MPiPS za rok 2022, MPiPS za rok 2023

Z przedstawionych danych wynika, iż na przestrzeni objętych zestawieniem lat jest tendencja zniżkowa:

- rodzin i osób korzystających z pomocy z tyt. ubóstwa oraz
- rodzin i osób w rodzinach z problemem bezrobocia.

Natomiast nastąpił wzrost w strukturze udzielania pomocy z tytułu:

- niepełnosprawności oraz
- długotrwałej lub ciężkiej choroby

Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie. Na przestrzeni lat 2021-2023 zmniejszyła się liczba rodzin ze zignorowaną bezradnością, którzy byli wcześniej obejmowani wsparciem finansowym ze strony Ośrodka, gdyż jak wcześniej zostało to podkreślone otrzymywane świadczenia wychowawcze stały się wynikiem wyjścia tych rodzin z systemu pomocy społecznej. Zgodnie z zapisami ustawowymi świadczenia te nie są uwzględniane w dochodzie rodziny ubiegającej się o świadczenia z pomocy społecznej.

System udzielanej pomocy dla rodzin z dziećmi w gminie Chelmża

Dla dzieci z rodzin ubogich realizowany jest program wsparcia stypendialnego (socjalnego):

- w roku 2021 objęto nim - **71** uczniów;
- w roku 2022 objęto nim - **79** uczniów;
- w roku 2023 objęto nim - **56** uczniów.

Dodatkowe wsparcie dla rodzin stanowią świadczenia rodzinne, które to:

- w roku 2021 pobierało - **600** rodzin;
- w roku 2022 pobierało - **589** rodzin;
- w roku 2023 pobierało - **572** rodzin.

Istotnym wsparciem finansowym rodziców, którzy nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego jest świadczenie rodzicielskie. Do grona tych osób można zaliczyć: studentów, osoby bezrobotne, czy osoby pracujące na umowach cywilnoprawnych, które nie opłacają składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe. Świadczenie owe jest przyznawane do czasu ukończenia przez dziecko 1 roku życia i wypłacane jest w kwocie 1.000 zł.

Ze świadczenia rodzicielskiego korzystało:

- w roku 2021 - **73** osób;
- w roku 2022 - **69** osób;
- w roku 2023 - **152** osób.

Innym możliwym wsparciem dla osób, które nie uzyskują zasądzonych alimentów od drugiego rodzica są świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego.

Z Funduszu Alimentacyjnego korzystało:

- w roku 2021 - **36** osób;
- w roku 2022 - **25** osób;
- w roku 2023 - **28** osób.

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie lub z opóźnieniem, wychowanie przedszkolne jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej, funkcjonalnej i społecznej. Opieką przedszkolną ze strony samorządu gminy Chełmża objętych jest 260 dzieci, w tym 40 dzieci w punktach przedszkolnych, 97 dzieci w oddziałach „0” i 88 dzieci „poniżej 0” w szkołach podstawowych, natomiast do Niepublicznego Przedszkola uczęszcza 35 dzieci. Edukacja szkolna w gminie Chełmża realizowana jest od roku 2022 w trzech szkołach podstawowych.

Tabela nr 3. Uczniowie szkół podstawowych w gminie Chełmża (bez oddziałów przedszkolnych).

Szkoła	Liczba dzieci w roku szkolnym 2020/2021	Liczba dzieci w roku szkolnym 2021/2022	Liczba dzieci w roku szkolnym 2022/2023
Szkoła Podstawowa w Grzywnie	145	167	167
Szkoła Podstawowa w Kończewicach	202	193	188
Szkoła Podstawowa w Sławkowie	105	-	-
Szkoła Podstawowa W Zelgnie	254	239	228
Łącznie:	706	599	583

Źródło: Zespół Ekonomiczny Szkół w gminie Chełmża

Część dzieci z rodzin będących pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży objętych jest wsparciem w formie dożywiania w ramach rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

W ramach programu wsparciem objętych było:

- w roku 2021 **104** dzieci i młodzieży;
- w roku 2022 **114** dzieci i młodzieży;
- w roku 2023 **109** dzieci i młodzieży.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co roku dofinansowuje działania związane z profilaktyką rodzin z dziećmi, zagrożonych różnego rodzaju dysfunkcjami. Działania te są profilaktyczne te mają za zadanie ukazywanie rodzinom jak mają wspólnie spędzać czas, jakie czyhają na nie zagrożenia i przede wszystkim jak się przed nimi przestrzec. Dofinansowanie na wszelkie inicjatywy pochodzi z budżetu gminy.

W sytuacji, kiedy nie ma możliwości zapewnienia w rodzinie prawidłowej opieki i wychowania dziecka powiat Toruński zapewnia pieczę zastępczą w formie rodzinnej (rodzin spokrewnionych, rodzin niespokrewnionych, rodzin zawodowych) lub instytucjonalnej (rodzinnych domów dziecka). W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań gminy należy częściowe pokrycie kosztów związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej. Poniższa tabela ukazuje liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej na przestrzeni trzech lat.

Tabela nr 4. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2021 -2023

Lp	Lata	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej
1	Rok 2021	12
2	Rok 2022	13
3	Rok 2023	22

Źródło: Dane własne GOPS

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa, iż rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej może zostać przydzielony asystent rodziny. Jest to osoba wspierająca rodzinę przez pewien czas, współpracująca z nią w taki sposób, aby rodzina potrafiła w przyszłości samodzielnie przezwyciężać trudności, zwłaszcza te związane z opieką i wychowaniem dzieci.

Do najważniejszych zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy rodziną,

- 2) udzielanie rodzinie pomocy w zakresie poprawy jej sytuacji życiowej, w nabywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 3) udzielanie pomocy rodzinie w rozwiązywaniu problemów: socjalnych, psychologicznych, oraz wychowawczych z dziećmi,
- 4) interweniowanie w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa rodzin i dzieci,
- 5) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi osobami lub podmiotami, które działają na rzecz dziecka i rodziny.

Asystent rodziny nie przejmuję działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków. Do roku 2020 r. w gminie Chełmża zatrudniony był asystent rodziny. Od roku 2021 nie udało się zatrudnić asystenta rodziny. Zatrudnienie asystenta rodziny w wielu przypadkach stanowi uzasadnioną potrzebę, gdyż stanowi on wsparcie również dla pracowników socjalnych.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Chełmża przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze, z problemami dysfunkcji oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Program skierowany jest również do rodzin, które są już umieszczone w pieczy zastępczej, a które wyrażają chęć współpracy z pracownikami służb pomocowych na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi.

V. ANALIZA SWOT GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Analiza SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Skupia się głównie na odpowiedzi na pytania:

- czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną, czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój;
 - jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem.
- Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu

opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały w osiągnięciu założonego celu.

<u>Mocne strony:</u> - opracowana Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych; - powołany zespół interdyscyplinarny; - działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; - baza instytucji wspierających rodzinę (GOPS, PCPR, Policja, Sąd, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, oświata, kościoły, świetlice wiejskie); - dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, policji; - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny; - wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży; - dobrze rozwinięta baza obiektów sportowych.	<u>Słabe strony:</u> - bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie; - utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, psychiatra, mediator rodzinny), dojazd poza teren gminy; - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela; - brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej; - ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów; - wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów.
<u>Szanse:</u> - powołanie asystenta rodziny celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; - rozwój wolontariatu; - edukacja rodziców; - wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę; - realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych; - rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym.	<u>Zagrożenia:</u> - niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów; - zanik więzi i tradycji rodzinnych; - wzrost kosztów utrzymania rodziny; - zatrudnienie niezgodnie z kwalifikacjami, daleko poza miejscem zamieszkania; - wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, narastająca przemoc; - uzależnienia członków rodziny od alkoholu; - łatwy dostęp środków odurzających; - uzależnienie od Internetu (komórki, laptop).

VI. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Cel główny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu utrzymania dziecka w rodzinie biologicznej lub jego powrotu do rodziny. Realizacja celu głównego odbywać się będzie w oparciu o wielopłaszczyznowe działania podmiotów pomocowych. Cel główny, możliwy będzie do osiągnięcia poprzez wdrożenie celów szczegółowych.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dla rodzin z dziećmi.
3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik realizacji	Źródło finansowania
Cel szczegółowy 1 Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących				
Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Przyczyna udzielenia pomocy Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych	Środki własne, środki zewnętrzne
Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, stowarzyszeniami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy	Liczba i rodzaj działań Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, środki zewnętrzne
Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej	Środki własne, środki zewnętrzne
Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba osób, które podjęły terapię Liczba złożonych Niebieskich Kart	Środki własne, środki zewnętrzne

własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej		Zespół interdyscyplinarny w gminie Chełmża Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba osób, które ukończyły terapię	
W zależności od zdiagnozowanych potrzeb- zapewnienie opieki rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez wsparcie asystenta rodziny	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba asystentów pracujących na rzecz mieszkańców gminy Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny	Środki własne, środki zewnętrzne
Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu	Liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy	Środki własne, środki zewnętrzne
Organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie działalności edukacyjno – kulturalnej i sportowo- rekreacyjnej	2024-2026	Szkoły Centrum Inicjatyw Kulturalnych Gminne Biblioteki	Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych zajęciach	Środki własne, środki zewnętrzne
Zapewnienie pomocy prawnej, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu	Liczba rodzin objętych pomocą prawną	Środki własne, środki zewnętrzne
W zależności od zdiagnozowanych potrzeb – zapewnienie dostępu do mediacji	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu	Liczba rodzin objętych pomocą mediatora	Środki własne, środki zewnętrzne

Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik realizacji	Źródło finansowania
Cel szczegółowy 2 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dla rodzin z dziećmi				

Zapewnienie pomocy finiszowej rodzinom z dziećmi	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy	Liczba i formy udzielonej pomocy Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach	Środki własne, środki zewnętrzne
Objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy	Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem	Środki własne, środki zewnętrzne
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki opieki zdrowotnej Szkoly Poradnia Pedagogiczno- Psychologiczna w Chełmży	Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem	Środki własne, środki zewnętrzne
Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy	Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach Wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach	Środki własne, środki zewnętrzne

Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik realizacji	Źródło finansowania
Cel szczegółowy 3 Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców				
Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin przeżywających trudności	Środki własne, środki zewnętrzne
Kierowanie osób na leczenie	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba osób, które podjęły terapię Liczba osób, które ukończyły terapię	Środki własne, środki zewnętrzne
Włączenie zespołu interdyscyplinarnego w rozwiązanie przemocy domowej	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba założonych Niebieskich Kart	Środki własne, środki zewnętrzne

Udzielenie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin objętych pomocą	Środki własne, środki zewnętrzne
Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny	2024-2026	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Sąd Rejonowy w Toruniu, Wydział Rodzinny i Nieletnich	Liczba osób współpracujących z asystentem rodziny	Środki własne, środki zewnętrzne
Udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną	2024-2026	Pracownicy socjalni Asystent rodziny	Liczba szkoleń i konferencji	Środki własne, środki zewnętrzne

VII. OCZEKIWANE REZULTATY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących rezultatów:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej naturalnych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi wspólnie Program Wspierania Rodziny.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Program realizowany będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży przy udziale:

- 1) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2) Urzędu Gminy w Chełmży,
- 3) Zespołu interdyscyplinarnego w gminie Chełmża,
- 4) placówek oświatowych z terenu gminy Chełmża,
- 5) placówek służby zdrowia,
- 6) Poradni Psychologiczno – Pedagogiczna w Chełmży,
- 7) Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu,
- 8) Komisariatu Policji w Chełmży,
- 9) Sądu Rejonowego w Toruniu,
- 10) kuratorów sądowych,
- 11) organizacji pozarządowych/stowarzyszeń działających na terenie gminy Chełmża,
- 12) Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmży,
- 13) Centrum Inicjatyw Kulturalnych w gminie Chełmża,
- 14) świetlic środowiskowych znajdujących się na terenie gminy Chełmża,
- 15) parafii z terenu gminy Chełmża.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie 3 letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 odbywać się będzie w ramach następujących środków:

- środków budżetu gminy Chełmża;
- dotacji z budżetu państwa;
- środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzanie dodatkowych zmian w programie. Wskazana jest

stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

Gminny Program Wsparcia Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała wskazujące kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli to na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. W terminie do dnia 28 lutego każdego roku przedkładane będzie w sprawozdaniu opisowym Radzie Gminy Chełmża roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

XI. PODSUMOWANIE

Gmina Chełmża od kilku lat realizuje zadania wynikające z działań systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. W obecnym kształcie wspieranie rodziny wymaga skoordynowanych i planowanych działań, mających na celu przywrócenie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny. Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci może być osiągnięta poprzez współpracę wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemami rodziny na poziomie gminy.

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
mgr Anna Byłowska